

OP

2016

2020

Passend > Onderwijs
Samenwerkingsverband V(S)O 25.06

Ondersteuningsplan 2016 - 2020

> Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Visie	5
1.1 De leerling centraal, de docent cruciaal	
1.2 Samenwerking	
1.3 Onze ambitie	
2. Onze aanpak	6
2.1 Sterke scholen zijn de basis	
2.2 Arrangementen	
3. De juiste ondersteuning op de juiste plek	8
3.1 Scholen zelf centraal	
3.2 Toelaatbaarheidsverklaring VSO	
3.3 Toelaatbaarheidsverklaring praktijkonderwijs	
3.4 Aanwijzing voor leerwegondersteuning	
4. Organisatie samenwerkingsverband	10
4.1 Rechtsvorm en statuten	
4.2 Deelnemers	
4.3 Bestuur en OPR	
4.4 Bureau en Onderwijsloket van het samenwerkingsverband	
4.5 Directieraad en zorgplatform	
4.6 Belangrijke partners	
4.7 Voorlichting en informatie	
4.8 Kwaliteit	
4.9 Regelingen	
5. Financiën	15
5.1 Verdeling van de middelen	
5.2 Begroting	
5.3 Besteding van de middelen	
5.4 Meerjarenraming	

Voorwoord

Twee schooljaren geleden is Passend Onderwijs van start gegaan. En na deze twee jaar zijn we alweer aan ons derde Ondersteuningsplan toe. Bij de presentatie van ons eerste Ondersteuningsplan gaven we het al aan: het is een dynamisch document, dat past bij een dynamisch proces. In de praktijk merken we dagelijks het voorspellende karakter van deze woorden. Passend Onderwijs blijkt inderdaad een zeer dynamisch proces te zijn.

We zijn Passend Onderwijs begonnen met hoge verwachtingen, scherpe ambities en duidelijke doelstellingen. En deze hebben we nu nog steeds. We moeten echter met elkaar constateren dat het zo hard niet gaat allemaal. Niet omdat we niet willen of dat er onvoldoende gewerkt wordt aan Passend Onderwijs, zeker niet! Op alle scholen van dit samenwerkingsverband ontstaan prachtige initiatieven, creatieve maatwerktrajecten en inspirerende vormen van samenwerking om het onderwijs écht passend te maken. Maar dit soort veranderingsprocessen vragen simpelweg tijd. En de tijd die daarvoor nodig is wordt zo efficiënt mogelijk gebruikt.

En dat is ook de reden dat er nu alweer een geactualiseerd Ondersteuningsplan geschreven is. Hierin zijn de nodige bijstellingen opgenomen, gebaseerd op de dagelijkse praktijk en ontwikkelingen op de scholen. Want dat is de plek waar Passend Onderwijs iedere dag weer gebeurt. Dit document geeft daarmee een goed beeld van hoe het Samenwerkingsverband V(S)O 25.06 zo goed mogelijk invulling tracht te geven aan Passend Onderwijs. En daarmee is het nog steeds niet af: het is en zal een dynamisch document blijven!

Namens het bestuur van het Samenwerkingsverband V(S)O 25.06 dank ik iedereen die aan de totstandkoming van dit Ondersteuningsplan heeft meegewerkt: de schoolbesturen en de scholen, onderwijzend en onderwijsondersteunend personeel, het bureau van het samenwerkingsverband en het Onderwijsloket, de leden van de Ondersteuningsplanraad, kortom iedereen die bij het voortgezet (speciaal) onderwijs in dit samenwerkingsverband betrokken is.

Leo van Beek
Voorzitter bestuur SWV V(S)O 25.06

Inleiding

Voor iedere leerling een passende onderwijsplek, met de juiste begeleiding, dicht bij huis. Dat is het doel van het Samenwerkingsverband V(S)O 25.06. In dit Ondersteuningsplan beschrijven we hoe we dat doen.

Ons samenwerkingsverband

Ons samenwerkingsverband bestaat uit 10 schoolbesturen. Samen vertegenwoordigen ze 33 scholen voor VO en VSO. We werken in de gemeenten Arnhem, Overbetuwe, Lingewaard, Renkum en Rheden (alleen de postcodes 6881, 6882, 6883 en 6991). We bieden alle vormen van onderwijs. Van praktijkonderwijs tot en met vwo en gymnasium. We bieden voortgezet onderwijs aan 16785 leerlingen en voortgezet speciaal onderwijs aan 795 leerlingen.

Deze cijfers zijn van 1 oktober 2015 (bron: DUO, <http://swv.passendonderwijs.nl/VO2506/>).

Het Ondersteuningsplan

Dit Ondersteuningsplan is gebaseerd op documenten over het onderwerp Passend Onderwijs die door het bestuur zijn vastgesteld. Deze vastgestelde documenten zijn dus leidend. Wilt u meer informatie? Of weten hoe een regeling precies in elkaar zit? Dan kunt u kijken op onze website: www.swv2506.nl. Op de website vindt u ook de schoolondersteuningsprofielen, die bij dit Ondersteuningsplan horen. Zoals de wet voorschrijft, moet het samenwerkingsverband over zijn Ondersteuningsplan op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voeren met de gemeenten in zijn werkgebied. De Ondersteuningsplanraad (OPR) moet zijn instemming geven op het Ondersteuningsplan.

Leeswijzer

Met dit Ondersteuningsplan willen we alle belanghebbenden bereiken. Daarom hebben we geprobeerd er een overzichtelijk en goed leesbaar document van te maken. Dat betekent dat onze visie en uitgangspunten en de manier waarop wij Passend Onderwijs gaan uitvoeren, in grote lijnen in dit plan zijn beschreven. Soms verwijzen we naar meer gedetailleerde documenten op onze website. Die verwijzingen herkent u aan de afwijkende kleur van de tekst. Deze documenten kunt u raadplegen als u meer informatie wilt of exact wilt weten hoe zaken geregeld zijn, bijvoorbeeld het toekennen van extra ondersteuning aan leerlingen.

Dit Ondersteuningsplan is een document in ontwikkeling. Het is daarom verstandig geregeld de website te raadplegen of, bij onduidelijkheid, het Onderwijsloket te bellen en uw vragen daar te stellen.

1. Visie

In onze visie staat de leerling centraal en is het handelen van de docent cruciaal. Voor leerlingen met een ondersteuningsvraag is de samenwerking met externe deskundigen (ketenpartners) en ouders van groot belang voor het succesvol doorlopen van de schoolcarrière.

1.1 De leerling centraal, de docent cruciaal

Passend Onderwijs betekent dat iedere leerling het onderwijs en de ondersteuning krijgt waar hij recht op heeft. Zo staat dat in de wet. Wij kunnen deze opdracht alleen uitvoeren als we weten wat elke leerling nodig heeft, hoe we dat vervolgens kunnen organiseren en vanuit welke visie we dat doen. In 2010 heeft het samenwerkingsverband zijn visie op begeleiding en ondersteuning van leerlingen als volgt geformuleerd:

“De schoolbesturen voor voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs in de regio Arnhem zien het als hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor elke leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Het doel van het onderwijs is leerlingen ‘toeleiden’ naar een maatschappelijk geaccepteerde kwalificatie die past bij haar of zijn capaciteiten en ambities: de leer- en ontwikkelingsprestatie vormt de centrale opdracht van de scholen.

Het fundament voor begeleiding en ondersteuning van leerlingen ligt in de volgende uitgangspunten:

- *Iedere leerling heeft recht op het doorlopen van een zo ongestoord mogelijke schoolcarrière;*
- *Iedere leerling heeft recht op uitstromen op het niveau dat overeenkomt met zijn/haar mogelijkheden en talenten.*

Begeleiding en ondersteuning is er ook voor docenten en medewerkers, dit is een reguliere taak van iedere school. Het stelt docenten en medewerkers in staat om de ondersteuningsbehoefte van leerlingen te identificeren en passende arrangementen in te richten. Het samenwerkingsverband kan ondersteunen en adviseren hoe dit in te richten.

Tot de activiteiten van scholen behoort het signaleren van de behoefte aan of noodzaak van begeleiding en ondersteuning door anderen dan de school, als blijkt dat de arrangementen in de school ontoereikend zijn om de onderwijsdoelen te bereiken.’ Zie hiervoor ons [Visiedocument, versie 2](#)).

Deze visie sluit aan op de in de wet vastgestelde uitgangspunten van Passend Onderwijs.

1.2 Samenwerking

Om Passend Onderwijs écht te kunnen laten slagen, is samenwerking van groot belang. Samen werken aan onze visie gebeurt op verschillende niveaus:

- De schoolbesturen en de scholen in onze regio werken samen om een dekkend aanbod van onderwijsondersteuning te kunnen bieden;
- We werken samen met ouders, omdat afstemming met de thuissituatie een voorwaarde is om ons werk goed te kunnen doen;
- We werken samen met externe professionals, omdat veel leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben ook moeilijkheden buiten school ervaren;
- We werken samen met het primair onderwijs, omdat zij de leerlingen al jaren kennen en weten welke ondersteuning zij nodig hebben;
- We werken samen met gemeenten, om onderwijs en jeugdzorg goed op elkaar aan te laten sluiten.

Meer over deze samenwerking is te lezen in hoofdstuk 4, paragraaf 6: Belangrijke partners.

1.3 Onze ambitie

Onze ambitie is dat zoveel mogelijk leerlingen onderwijs krijgen op een school die dichtbij hun woonplek ligt. Bij voorkeur behalen de leerlingen in onze regio een diploma van het regulier voortgezet onderwijs. Momenteel volgen verhoudingsgewijs veel leerlingen onderwijs in het VSO. Het samenwerkingsverband streeft ernaar dit deelnamepercentage minimaal terug te brengen naar het landelijk gemiddelde. Daardoor zullen de ondersteuningsmogelijkheden van de reguliere VO-scholen moeten worden vergroot, zodat het regulier onderwijs in de ondersteuningsbehoefte van meer leerlingen zal kunnen voorzien en het beroep op het VSO minder groot zal worden.

Als het regulier VO meer leerlingen ondersteuning kan bieden, zal dit een positief effect hebben op drie leerlingstromen:

1. Meer leerlingen vanuit het basisonderwijs kunnen naar het regulier VO;
2. Meer leerlingen met ondersteuningsvragen kunnen in het regulier VO begeleid worden;
3. Meer leerlingen die tijdelijk onderwijs in het VSO hebben gevolgd, kunnen overstappen naar een school voor regulier VO.

2. Onze aanpak

De scholen in het samenwerkingsverband bieden een passende onderwijsplek aan elke leerling. Dit betekent dat we een dekkend aanbod van onderwijsondersteuning hebben en dat er weinig leerlingen tussen wal en schip vallen. Onze regio kan alle vormen van voortgezet onderwijs bieden, op veel locaties, die geografisch goed gespreid zijn. Bovendien beschikken al onze scholen over goed geoutilleerde gebouwen. Ook voor VSO hebben we in de regio een ruim en breed aanbod. Er zijn scholen voor voormalig cluster 2-, 3- en 4-onderwijs, waaronder ook scholen voor leerlingen die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen door opname en behandeling.

In dit hoofdstuk leest u welke accenten wij leggen in onze ondersteuningsmogelijkheden.

2.1 Sterke scholen zijn de basis

De school zelf. Daar ligt het zwaartepunt van de begeleiding en ondersteuning van leerlingen. Dat vraagt in de eerste plaats uitstekende expertise van scholen. Het samenwerkingsverband zorgt ervoor dat kennis uitgebouwd en gedeeld wordt.

In de tweede plaats is een goedwerkende ondersteuningsstructuur nodig. Die structuur begint bij de verbinding tussen leerling, ouders en schoolteam. Alle medewerkers van de school dragen bij aan deze verbinding. Van docent en mentor tot team- en schoolleiders. Voor interne ondersteuners (bijvoorbeeld ondersteuningscoördinator, orthopedagoog en loopbaancoördinator) is er een specifieke taak: zij bieden een antwoord op hulpvragen van leerlingen en docenten die gericht zijn op de schoolloopbaan van de leerling.

De leerling staat centraal, wat betekent dat we expertise zoveel mogelijk naar de leerling toe brengen in plaats van de leerling naar de expertise.

De verantwoordelijkheid voor deze sterke basis ligt primair bij de scholen en hun besturen. De basis maakt daarom deel uit van het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van elke school en is vastgesteld in het document [Basisondersteuning V\(S\)O 25.06](#).

Het samenwerkingsverband hanteert deze definitie: *Onder basisondersteuning wordt verstaan; de leerlingondersteuning die op iedere school van het samenwerkingsverband minimaal gegarandeerd is en bekostigd wordt uit de reguliere lumpsum-bekostiging van de school.*

De basisondersteuning wordt gekenmerkt door preventieve en licht curatieve interventies die

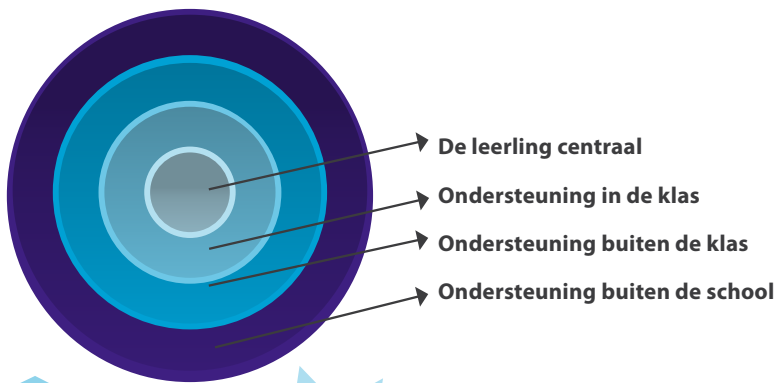
- eenduidig geldend voor het hele samenwerkingsverband;
- binnen de ondersteuningsstructuur van de school;
- onder regie en verantwoordelijkheid van de school;
- waar nodig met inzet van expertise van andere scholen;
- soms met inzet van ketenpartners;
- zonder indicatiestelling en
- op het overeengekomen kwaliteitsniveau

planmatig worden uitgevoerd.

We hebben zeven domeinen voor basisondersteuning vastgesteld. Dit hebben we gedaan aan de hand van wetgeving, het toezichtkader van de onderwijsinspectie, het referentiekader van de sectororganisaties en de ambities van het samenwerkingsverband. Deze domeinen zijn als volgt:

De school:

1. Heeft zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht;
2. Werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van zijn personeel;
3. Heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor leerlingen en docenten;
4. Neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over;
5. Werkt samen met ketenpartners aan een effectieve ondersteuningsstructuur;
6. Evalueert jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding;
7. Heeft een vastgesteld ondersteuningsaanbod beschikbaar voor alle leerlingen van de school.

Alle scholen in het samenwerkingsverband bieden de afgesproken basisondersteuning.

Voor de meeste leerlingen in onze regio is de basisondersteuning voldoende om de schoolcarrière succesvol te kunnen afsluiten. Een kleiner deel is aangewezen op intensievere begeleiding. Deze groep krijgt extra ondersteuning: een arrangement.

2.2 Arrangementen

Sommige leerlingen hebben niet voldoende aan de sterke basis die op elke school geboden wordt. Zij hebben een onderwijs- of ondersteuningsvraag die verder gaat. Voor deze leerlingen bieden de scholen een arrangement. Het arrangement beschreven in het Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Hierin staat onder meer wat de leerling nodig heeft om goed te kunnen leren. Het OPP gaat in op vijf thema's: aandacht/tijd, voorzieningen, ruimtelijke omgeving, expertise en samenwerking met partners. Bij het opstellen en evalueren van het ontwikkelingsperspectief hebben ouders een belangrijke rol. De school heeft de instemming van ouders nodig voor de concrete acties die ze wil inzetten.

Arrangementen zijn afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van leerlingen. En kunnen dus van elkaar verschillen qua inhoud, duur en intensiteit. Ook kunnen scholen de ondersteuning op verschillende manieren organiseren. In het schoolondersteuningsprofiel (SOP) beschrijft elke school haar ondersteuningsaanbod.

Als samenwerkingsverband hebben we in de [notitie Arrangementen](#) vastgesteld wat de voorwaarden voor een arrangement zijn.

Een arrangement:

- Bevat alle interventies en activiteiten die scholen bovenop de basisondersteuning bieden;
- Is voor iedere leerling maatwerk. In het OPP van de leerling beschrijft de school welk arrangement de leerling krijgt;
- Wordt verzorgd door een school die verbonden is aan het samenwerkingsverband;
- Wordt betaald uit het zorgbudget van het samenwerkingsverband;
- Is in principe tijdelijk van aard;
- Heeft zijn eigen intensiteit, kosten en duur.

Arrangementen worden op twee plekken georganiseerd en aangeboden: binnen de reguliere VO-school en bovenschools.

Arrangementen binnen de reguliere VO-school

Binnen de reguliere VO-school is er ruimte om per leerling individuele ondersteuning te bieden. De school kan ook kiezen voor groepsgewijze ondersteuning, zoals het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO).

Bovenschoolse arrangementen

Ons samenwerkingsverband kent meerdere bovenschoolse arrangementen. De meeste bovenschoolse arrangementen bieden leerlingen een fysieke onderwijsplek. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het vmbo+ voor leerlingen met gedragsproblemen én een leerachterstand. In de onderbouwperiode krijgen de leerlingen onderwijs in een afzonderlijke, kleinschalige setting. In de bovenbouw krijgen ze zoveel mogelijk onderwijs in de reguliere vmbo-school.
- OPUS voor hoogbegaafde leerlingen met meer-voudige problematiek. In de onderbouwperiode krijgen de leerlingen onderwijs in een afzonderlijke, kleinschalige setting. In de bovenbouw integreren ze in regulier VWO.
- De zwaarste vorm van bovenschoolse ondersteuning wordt geboden in het VSO. De scholen voor voormalig cluster 3 en 4 horen bij ons samenwerkingsverband. Plaatsing op een VSO-school definiëren we ook als arrangement. Voor leerlingen voor wie er mogelijk perspectief is op deelname aan regulier voortgezet onderwijs wordt gewerkt met een doorstroomplan.

We kennen ook een bovenschools arrangement dat geen fysieke onderwijsplek biedt, maar een coachingstraject richting een passende onderwijsplek. Deze coaching richt zich op jongeren in een kwetsbare positie: *(dreigende) thuiszitters en voortijdig schoolverlaters*.

Beide groepen leerlingen hebben baat bij dezelfde aanpak: vroege signalering en laagdrempelige interventies door middel van huisbezoek. Onze trajectcoaches blijven actief zoeken naar nieuwe, aanvullende werkwijzen om leerlingen te bewegen weer naar school te gaan of om structurele uitval te voorkomen. Per 1 januari 2017 geeft het samenwerkingsverband door deze werkwijze invulling aan de verkregen subsidie voor de aanpak van voortijdig schoolverlaters in onze regio.

3. De juiste ondersteuning op de juiste plek

Goed onderwijs voor alle leerlingen in alle scholen betekent ook dat elke leerling op de juiste plek zit. Dit lukt alleen als de toewijzing van ondersteuning gedegen en zorgvuldig gebeurt. Tegelijkertijd mag deze grondigheid niet tot trage besluitvorming of extra administratieve last leiden. Het moet snel duidelijk zijn wat een leerling nodig heeft en waar en hoe dat geboden kan worden. Daarnaast, net zo belangrijk: de extra hulp moet na het besluit ook snel beschikbaar zijn en ingezet worden.

3.1 Scholen zelf centraal

De scholen hebben zelf een belangrijke rol in de toewijzing. Zij zijn immers na de ouders het nauwst betrokken bij de leerling. De ondersteuningstoewijzing begint steeds bij een individuele school. Het maakt daarvoor niet uit of een leerling nieuw wordt aangemeld, of al op de school zit.

Elke school heeft een permanent orgaan of vaste functionaris die de onderwijsbehoeften van leerlingen beoordeelt en vertaalt in een passend ondersteuningsaanbod. Iedere school kent ook een multidisciplinair overleg, waarin de belangrijkste ketenpartners vertegenwoordigd zijn: de schoolarts, de leerplichtambtenaar en de jeugdzorgfunctionaris. Andere experts, bijvoorbeeld jeugd-reclassering kunnen indien nodig aansluiten. Bij meervoudige problematiek is dit multidisciplinair overleg de aangewezen plek om ondersteuning en hulpverlening goed op elkaar afgestemd te krijgen.

Kan de school de noodzakelijke ondersteuning binnen haar muren geven? Dan stelt ze een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) op. Vervolgens vult de school zelf het handelingsdeel van het OPP in, en voert het uit (arrangement). Hiervoor heeft de school geen toestemming of bevestiging van een externe instantie nodig.

We vinden het erg belangrijk dat ouders betrokken worden bij het vaststellen van de ondersteuningsbehoefte van hun kind en bij het aanbieden van extra ondersteuning. Daarom overlegt de school met ouders over het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) van hun kind. Dat is immers de plek waar de extra ondersteuning beargumenteerd en vastgelegd wordt. In het OPP neemt de school ook expliciet op dat het document besproken is met de

ouders. De ouders laten met een handtekening zien dat dit gebeurd is.

3.2 Toelaatbaarheidsverklaring VSO

Sommige leerlingen hebben een (zeer) grote ondersteuningsvraag. Zo groot, dat het regulier VO daar geen begeleiding voor kan bieden. Voor deze leerlingen kan een toelaatbaarheidsverklaring voor het VSO worden aangevraagd bij het samenwerkingsverband. Een leerling kan pas op een VSO-school worden geplaatst als er een toelaatbaarheidsverklaring VSO is afgegeven.

De directeur van het samenwerkingsverband beslist, na advies te hebben ingewonnen van deskundigen, binnen een week of de aanvraag wordt toegekend. Tegen het besluit van de directeur van het samenwerkingsverband kan zowel door het bestuur van de school als door de ouders/verzorgers van de leerling voor wie de toelaatbaarheidsverklaring geldt bezwaar worden ingediend. Samenwerkingsverband V(S)O 25.06 is hiervoor bij de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring sbo/(v)so aangesloten. Aan ieder besluit wordt informatie over bezwaarprocedure toegevoegd.

Bij de afweging van het toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het VSO worden de volgende onderdelen meegenomen:

Inhoudelijk:

1. De onderwijsbehoeften zijn duidelijk en concreet omschreven;
2. Het is duidelijk wat de aanvragende school heeft ingezet ter ondersteuning van de leerling (basisondersteuning en extra ondersteuning) en wat de effecten hiervan zijn geweest;
3. Het is duidelijk dat er binnen regulier VO geen onderwijsaanbod is dat aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerling;
4. Er is een concrete beschrijving van de problematiek van de leerling van waaruit de onderwijsbehoeften zijn ontstaan: welk gedrag en onderwijsbeperkingen laat de leerling zien?;
5. Het is duidelijk wat de zienswijze van de leerling en zijn/haar ouders is ten aanzien van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en het benodigde begeleidingsaanbod.

Procedureel:

6. De aanvragende school heeft de interne ondersteuningsstructuur maximaal benut;
7. De aanvragende school heeft de expertise van kernpartners tijdig betrokken bij de ondersteuningsvragen van de leerling;
8. De leerling en zijn/haar ouders zijn betrokken bij het proces dat heeft geleid tot de aanvraag TLV.

De werkwijze is vastgelegd in de notitie [Procedure Toelaatbaarheidsverklaring VSO](#). (download).

3.3 Toelaatbaarheidsverklaring praktijkonderwijs

Met ingang van schooljaar 2015-2016 hoort het praktijkonderwijs ook bij Passend Onderwijs. Bij het praktijkonderwijs gelden er landelijke criteria voor deelname. Dit betekent dat het samenwerkingsverband moet bepalen of een leerling toelaatbaar is tot het praktijkonderwijs. Het samenwerkingsverband gebruikt de landelijke criteria om de juiste vorm van ondersteuning toe te wijzen aan de leerling.

De werkwijze is vastgelegd in de notitie [Werkwijze bij aanvragen lwoo en pro](#).

3.4 Aanwijzing voor leerwegondersteuning

Ook de leerwegondersteuning hoort sinds schooljaar 2015-2016 bij de samenwerkingsverbanden. Samenwerkingsverbanden moeten daardoor bepalen of een leerling is aangewezen op leerwegondersteuning. Per 1 augustus 2019 zijn samenwerkingsverbanden vrij om zelf de spelregels voor leerwegondersteuning te bepalen. Ons samenwerkingsverband gebruikt schooljaar 2016-2017 om de eigen regels vast te stellen.

De werkwijze is vastgelegd in de notitie [Werkwijze bij aanvragen lwoo en pro](#).

4. Organisatie samenwerkingsverband

4.1 Rechtsvorm en statuten

Het samenwerkingsverband is een stichting, waarin alle schoolbesturen voor VO en VSO met vestigingen in de regio deelnemen. Er zijn geen schoolbesturen aangesloten zonder vestiging in de regio. De regio bestaat uit de gemeenten Overbetuwe, Arnhem, Renkum en Lingewaard. Van de gemeente Rheden horen de postcodes 6881, 6882, 6885 en 6991 bij het samenwerkingsverband.

4.2 Deelnemers

De volgende schoolbesturen nemen deel aan ons samenwerkingsverband:

- Samenwerkingsstichting Voortgezet Onderwijs Overbetuwe, Arnhem en Liemers, statutair te Arnhem, kantoorhoudend te Duiven
- Stichting Praktijkonderwijs Regio Nijmegen, statutair en kantoorhoudend te Nijmegen
- Stichting Aeres Groep, statutair en kantoorhoudend te Ede
- Stichting ter bevordering van basisonderwijs, speciaal onderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs aan leerlingen met een beperking, statutair en kantoorhoudend te Arnhem
- Stichting Dorenweerd College, statutair te Renkum, kantoorhoudend te Doorwerth
- Stichting Scholengemeenschap voor Speciaal en Voortgezet Speciaal onderwijs 'De Brouwerij', statutair en kantoorhoudend te Arnhem
- Stichting Christelijk Voortgezet Onderwijs Over- en Midden-Betuwe, statutair en kantoorhoudend te Bemmelen
- Stichting Orthopedagogische Onderwijsinstellingen Arnhem en omstreken, statutair en kantoorhoudend te Arnhem
- Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Midden-Nederland, statutair en kantoorhoudend te Amersfoort
- Stichting Christelijke Onderwijs Groep Vallei & Gelderland, statutair en kantoorhoudend te Ede.

4.3 Bestuur en OPR

Bestuur

De schoolbesturen in het samenwerkingsverband baseren hun standpunt op het gemeenschappelijk

belang. Het belang van hun eigen school is daaraan ondergeschikt. Tegelijkertijd hebben de scholen die in het samenwerkingsverband zitten, een verschillend aanbod en zijn er zowel grote als kleine scholen. Daardoor kunnen de gevolgen van beslissingen heel verschillend zijn voor de afzonderlijke scholen. Om die reden heeft het bestuur een onafhankelijk voorzitter.

Belangrijke besluiten van het bestuur worden voorbereid in de auditcommissie en in de inhoudelijke onderwijscommissie. De directeur van het samenwerkingsverband toetst voorstellen op uitvoerbaarheid bij de directies van de aangesloten scholen en informeert het bestuur hierover.

Ondersteuningsplanraad (OPR)

De OPR heeft instemmingsbevoegdheid bij het Ondersteuningsplan (OP). Dat betekent dat de OPR het plan bespreekt en in zijn geheel moet goedkeuren.

Een goede relatie met de OPR vinden we erg belangrijk. Daarom bespreekt de directeur van het samenwerkingsverband niet alleen het OP met de OPR. We komen ook ten minste twee keer per jaar bij elkaar om de algemene gang van zaken in het samenwerkingsverband te bespreken.

De leden van de OPR worden gekozen via verkiezingen. De samenstelling is hetzelfde opgezet als die van het bestuur van het samenwerkingsverband. Elk deelnemend schoolbestuur heeft evenveel leden. Per schoolbestuur zit één lid vanuit het personeel in de OPR en één lid vanuit de ouders of leerlingen.

De bevoegdheden en werkwijze van de OPR zijn vastgelegd in een reglement en in een statuut, voor zover ze niet wettelijk bepaald zijn. U vindt dit reglement en de namen van de leden van de OPR op onze website ([Ondersteuningsplanraad](#)).

4.4 Bureau en Onderwijsloket van het samenwerkingsverband

Het bureau van het samenwerkingsverband is klein, omdat ondersteuningsactiviteiten voor leerlingen plaatsvinden in en door scholen. De financiële administratie, de personeelsadministratie en de controlfunctie van het samenwerkingsverband zijn ondergebracht bij externe dienstverleners.

Het bureau van het samenwerkingsverband bestaat uit een directeur met secretariaat- en management-ondersteuning, een beleidsmedewerker en het Onderwijsloket.

Directeur

De directeur heeft de dagelijkse leiding en is integraal verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid, zoals dat is vastgelegd in het Ondersteuningsplan en de begroting.

De bevoegdheden van de directeur zijn vastgelegd in het directiestatuut. De directeur is ook degene die besluit of een leerling een toelaatbaarheidsverklaring voor het VSO of praktijkonderwijs krijgt of is aangewezen op leerwegondersteuning.

Beleidsmedewerker

De beleidsmedewerker ondersteunt de directeur bij de beleidsvoorbereiding en - uitvoering, analyseert leerlingstromen, voert resultaatmetingen uit en rapporteert hierover.

De beleidsmedewerker is op inhoudelijk vlak de verbindende schakel voor het borgen van bestaande afspraken en het initiëren van nieuwe initiatieven.

Onderwijsloket

Het Onderwijsloket vervult een aantal wezenlijke taken in het samenwerkingsverband:

- Informatie aan ouders;
- Informatie aan professionals;
- Adviseren van de directeur samenwerkingsverband over aanvragen voor leerwegondersteuning, praktijkonderwijs en VSO;
- Registratie en evaluatie van de leerlingondersteuning;
- Registratie leerlingstromen;
- Kwaliteitsbewaking zorgadviesteams;
- Ondersteuning bij bepalen van ondersteuningsbehoefte van leerlingen en adviseren over een passende onderwijsplek.

4.5 Directieraad en zorgplatform

Een samenwerkingsverband is in de allereerste plaats een netwerkorganisatie. Deze netwerkorganisatie werkt aan het realiseren van Passend Onderwijs in onze regio. De directeurs van de VO-

en VSO-scholen van het samenwerkingsverband zijn samen met de directeur verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beleid. Zij komen bijeen in de directieraad.

Het zorgplatform is een overleg van zorgcoördinatoren waar praktijkervaringen worden uitgewisseld en expertise wordt gedeeld. Het zorgplatform vormt een klankbord voor de medewerkers van het Onderwijsloket.

4.6 Belangrijke partners

De ontwikkeling van jongeren houdt niet op bij school. Daarom werken we samen met andere partijen: belangrijke partners. Samen ondersteunen we leerlingen integraal. Dat betekent dat school, gezin en vrijetijdsbesteding bij de leerling betrokken zijn en zo nodig ingeschakeld worden. We willen natuurlijk niet langs elkaar heen werken. Daarom werken we vanuit het principe: één kind - één plan.

Ouders

Ouders zijn onmisbaar voor ons werk. We hebben de afstemming met ouders en leerlingen nodig om ons werk goed te kunnen doen. In de eerste plaats zijn de ouders verantwoordelijk voor het opgroeien en opvoeden van hun kinderen. Daar hoort van alles bij, zoals:

- Zorgen voor veiligheid en geborgenheid;
- Stimuleren van de ontwikkeling van de kind(eren);
- Zelfvertrouwen en zelfredzaamheid bevorderen;
- Structuur en houvast bieden;
- Bijdragen aan sociale aanpassing en goed burgerschap.

De ouders staan hierbij niet op een eilandje. Hun omgeving doet op allerlei manieren mee. Denk bijvoorbeeld aan burens, familie, kerken, verenigingen, maar ook jeugdzorg en onderwijs. Het is belangrijk dat school en ouders weten wat ze aan elkaar hebben en wat ze van elkaar mogen verwachten. Dat betekent bijvoorbeeld dat de school tijdig contact opneemt met de ouders als de school zorgen heeft over hun kind. Het betekent ook dat de ouders vertellen dat hun kind begeleiding nodig heeft als ze hun zoon of dochter aanmelden bij een school.

Ouders mogen van het onderwijs verwachten dat:

- de school een positief pedagogisch klimaat biedt en veilig is;
- docenten handelingsbekwaam en competent zijn, ook in het signaleren van ondersteuningsbehoeften;
- er zicht is op de leer- en sociaal-emotionele ontwikkeling van alle leerlingen;
- er doel- en opbrengstgericht gewerkt wordt;
- de school de samenwerking met ouders vanaf het begin zoekt en actief onderhoudt;
- er samen met (jeugdzorg)partners gewerkt wordt aan een effectieve ondersteuningsstructuur in school;
- de overdracht op overgangsmomenten zorgvuldig plaatsvindt.

Formele individuele positie

Ouders hebben ook een formele positie. Ze zijn verantwoordelijk voor de aanmelding van hun kind bij een school. Als die school niet de juiste is, biedt de school hen hulp bij het vinden van een school die wel kan bieden wat hun kind nodig heeft. Hoe die ondersteuning er vervolgens uit ziet, wordt altijd in overleg met de ouders bepaald. De school maakt een ontwikkelingsperspectief voor de leerling en voert hierover zogenaamd 'op overeenstemming gericht overleg' met de ouders. Ook heeft de school de instemming van ouders nodig voordat ze concrete acties inzet. Zijn school en ouders het eens over de acties? Dan gaan ze samen aan de slag. De school mag van ouders verlangen dat zij actief meewerken. Hoe dat er precies uit ziet, bepalen school en ouders samen.

Collectieve positie

Ouders spelen samen ook een rol. Ze maken deel uit van de medezeggenschapsraden van scholen. Via dat orgaan adviseren ze de school over het schoolondersteuningsprofiel. Daarnaast zitten ouders (en leerlingen) in de Ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband. Daar hebben zij instemmingsbevoegdheid bij het Ondersteuningsplan.

Externe professionals

Veel leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, ervaren ook moeilijkheden buiten school. Bijvoorbeeld in de thuissituatie of in de vrijetijdsbesteding. Daarnaast hebben deze leerlingen vaak psychiatrische, psychosociale, gedrags- of medische problemen, waar de school zelf niet voldoende aan kan of mag doen. Scholen kunnen het daarom niet alleen. Ze hebben de hulp nodig van gespecialiseerde instellingen, zoals jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, jeugd-GGZ, maatschappelijk werk, justitie en politie (hierna gebruiken we de verzamelterm jeugdzorg voor al deze instanties).

Deze samenwerking vindt onder meer plaats in het zorgadviesteam (ZAT) van de school. Daar bekijken onderwijs en ketenpartners samen of een leerling meer nodig heeft dan extra ondersteuning in school.

Het uitgangspunt is dat we leerlingen dichtbij huis ondersteunen, in een zo licht mogelijke vorm. Wij redeneren hierbij vanuit het onderwijs. Dit betekent dat de acties die ingezet worden, de schoolcarrière moeten ondersteunen. Logisch dus dat we zaken als jeugdhulp inbedden in de ondersteuningsstructuur van de scholen.

Gemeenten

Een goede verbinding tussen het onderwijs en jeugdzorg is van groot belang voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Met name voor leerlingen met gedragsproblemen is een structurele verbinding met jeugdzorg een absolute voorwaarde. Wij zijn ervan overtuigd dat juist in deze leeftijdsfase een goede integrale aanpak en begeleiding (onderwijs en jeugdzorg) van groot belang is en sterk preventief werkt. Gemeenten zijn, als de verantwoordelijke voor de toegang tot de jeugd(gezondheids)zorg, een belangrijke partner voor het onderwijs. Dat vraagt om samenwerking die verder gaat dan nu al het geval is. Logisch dus dat we met de gemeenten Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voeren.

Primair onderwijs

Het primair onderwijs is een belangrijke partner voor het VO en VSO. We hebben met Passend Onderwijs immers dezelfde doelen. En samen moeten

we de overgang van primair (PO) naar voortgezet onderwijs (VO) goed organiseren en inrichten. Als het nodig of wenselijk is, passen we hiervoor de huidige POVO-afspraken aan.

Verwacht het primair onderwijs dat een leerling straks extra ondersteuning in het voortgezet onderwijs nodig heeft? Dan is het belangrijk tijdig te starten met de voorbereiding op de overstap, onder andere om doorlopende ondersteuning mogelijk te maken. Het samenwerkingsverband werkt samen met het samenwerkingsverband PO (SWV PassendWijs) aan een intensievere overgangsbegeleiding. Dit noemen we de 'Aanpak 10-14': beginnen met samenwerken als de leerling in groep 7 zit (10-jarige leeftijd) en de leerling minimaal volgen tot en met de onderbouw van het VO (14-jarige leeftijd).

MBO

De overgang van VO naar het MBO is tot nu toe een van de aandachtspunten van de Lerende Regio Arnhem (LRA) geweest. Daar zijn goede afspraken gemaakt, met als belangrijkste doel: voortijdige schooluitval voorkomen.

Het samenwerkingsverband wil voorkomen dat meerdere instanties of overlegplatforms zich met dezelfde onderwerpen bezighouden. Wij organiseren daarom geen parallel overleg. Wel gaan we graag in gesprek met het MBO over de vraag wat nodig is om het onderwijs én de ondersteuning van de leerling in het VO en MBO optimaal op elkaar te laten aansluiten.

4.7 Voorlichting en informatie

Ouders

Goede voorlichting en informatie zijn natuurlijk belangrijk als er zo veel verandert. We vinden hiervoor het wiel niet opnieuw uit, maar geven voorlichting en informatie binnen de activiteiten, momenten en middelen die er nu al zijn. Is het nodig of wenselijk dat alle scholen gelijklopende informatie verspreiden? Dan zorgt het samenwerkingsverband voor teksten en eventueel middelen als brochures en website.

Ouders die vragen en onzekerheden hebben over de ondersteuning van hun kind, zijn van harte welkom bij het Onderwijsloket. De medewerkers beantwoorden hun vragen graag.

Leraren en ketenpartners

Passend Onderwijs brengt ook veranderingen mee voor leraren en ketenpartners. Natuurlijk informeren we leraren en ketenpartners over veranderingen. Dit doen de verantwoordelijke functionarissen van de school of het schoolbestuur.

4.8 Kwaliteit

Natuurlijk willen we optimale kwaliteit leveren. Dit doen we op verschillende niveaus en manieren, volgens een vastgestelde planning&control-cyclus.

Het samenwerkingsverband:

- Evalueert dit Ondersteuningsplan;
- Maakt jaarlijks een activiteitenplan en -verslag;
- Zorgt voor de begroting en financiële verantwoording.

Over deze documenten voeren we overleg met de gemeenten. Ook bespreken we de documenten in de OPR. Als deze evaluaties leiden tot aanpassing van het Ondersteuningsplan, gaan we hierover natuurlijk in gesprek met het OOGO en de OPR. Een formele instemming van hen is immers nodig.

Iedere school:

- Stelt jaarlijks een plan en verslag op over de ondersteuning die zij aan leerlingen biedt, inclusief begroting en financiële verantwoording;
- Doet tevredenheidsonderzoek onder leerlingen, ouders en ketenpartners;
- Doet een revisiecyclus van het SOP (evaluatie volgens PDCA-cyclus).

Het samenwerkingsverband start met vergaren van controleerbare gegevens over een aantal essentiële onderwerpen. Deze leggen we vast in een monitor die betrouwbare managementinformatie moet opleveren. Deze monitor wordt in schooljaar 2016-2017 ingericht.

4.9 Regelingen

Het kan niet genoeg gezegd worden: we hechten veel waarde aan een goede inbreng en betrokkenheid van ouders, leerlingen en ketenpartners. Tegelijkertijd is dat geen garantie dat alles altijd in goede harmonie verloopt.

Ouders en school kunnen verschillende wensen hebben en verschillende opvattingen over wat de beste aanpak is. Ook over besluiten van het samenwerkingsverband kunnen de meningen verschillen. Dan kan het nodig en wenselijk zijn een geschil aan een externe, onafhankelijke instantie voor te leggen.

Als er een conflict of geschil dreigt, kunnen ouders op verschillende manieren hulp krijgen. Ze kunnen hiervoor terecht bij het Onderwijsloket, bij de onderwijsconsulenten en bij ouderorganisaties. De gegevens van deze organisaties vindt u op onze website.

Geschillencommissie OOGO

We zijn aangesloten bij de geschillencommissie OOGO. Deze commissie kunnen we inschakelen als er een geschil is over het Ondersteuningsplan met de gemeenten.

Landelijke arbitragecommissie

De landelijke arbitragecommissie gaat over situaties waarin een schoolbestuur het niet eens is met besluiten van het bestuur van het samenwerkingsverband.

Geschillencommissie Passend Onderwijs

De geschillencommissie Passend Onderwijs is er voor elke belanghebbende die het niet eens is met een beslissing van de school of het schoolbestuur. Men kan naar de commissie gaan in drie gevallen. Allereerst als ze het niet eens zijn met een besluit over de toelating van een kind dat extra ondersteuning nodig heeft. Daarnaast als een kind van school wordt gestuurd. En ten slotte als ze het niet eens zijn met het ontwikkelingsperspectief van een kind.

5. Financiën

Vergeleken met de landelijke cijfers (3,47%, per 01-10-2015), gaan er bij ons relatief veel leerlingen naar het VSO (4,75%, per 01-10-2015). Hierdoor hebben we vanuit de overheid te maken met een zogenaamde negatieve verevening. Eenvoudig gezegd: bij ongewijzigd beleid is er op termijn minder geld beschikbaar om leerlingen (al dan niet in het VSO) te ondersteunen. Natuurlijk willen we wel alle leerlingen ondersteunen op de manier die zij nodig hebben. Daarom streven we er als samenwerkingsverband nadrukkelijk naar om de benodigde ondersteuning aan leerlingen binnen de daarvoor gestelde financiële kaders te realiseren.

Het samenwerkingsverband is verantwoordelijk voor de verdeling, besteding en toewijzing van de ondersteuningsmiddelen. De hoogte van de rijksbijdrage wordt berekend aan de hand van een bedrag per leerling, waarbij twee bedragen worden gehanteerd, één voor zware ondersteuning en één voor lichte ondersteuning. De uitkomst van deze berekening kan worden beschouwd als een lumpsum bedrag.

5.1 Verdeling van de middelen

Het grootste deel van de rijkssubsidie is bestemd voor de bekostiging van de ondersteuning van leerlingen in het VSO, van leerlingen in het praktijkonderwijs en van leerlingen die op leerwegondersteuning zijn aangewezen. De hoogte van de opdrachten aan de scholen is door de overheid vastgelegd.

Het samenwerkingsverband bepaalt aan de hand van de geconstateerde ondersteuningsvraag van een leerling, of deze in aanmerking komt voor extra ondersteuning. Op deze wijze kan het samenwerkingsverband de verdeling van middelen beïnvloeden.

Een deel van de leerlingen die zijn aangewezen op VSO komt via een residentiële plaatsing in het VSO. Deze groep, die ongeveer 25% van het totale aantal VSO-leerlingen omvat, is niet door het samenwerkingsverband te sturen.

Het budget dat resteert na het bekostigen van de onderwijsplekken in het VSO, praktijkonderwijs en leerwegondersteuning wordt verdeeld over de

overige activiteiten van het samenwerkingsverband. Deze activiteiten worden jaarlijks beschreven in het activiteitenplan en geëvalueerd in het activiteitenverslag.

5.2 Begroting

De directeur van het samenwerkingsverband stelt een kalenderjaarbegroting op, waarin is aangegeven hoe de beschikbare middelen worden verdeeld: welk deel van het budget wordt aan welk programma toegewezen en welk resultaat wordt daarvan verwacht. De begroting van het samenwerkingsverband is gebaseerd op het activiteitenplan, dat eveneens door het bestuur jaarlijks wordt vastgesteld. Na vaststelling van de begroting door het bestuur is de directeur gemandateerd tot uitvoering over te gaan. Het bestuur heeft hierbij een toezichhoudende rol.

Het activiteitenplan en de jaarbegroting worden ter kennis gebracht van de Ondersteuningsplanraad. Hetzelfde geldt voor het bestuursverslag (inclusief jaarrekening) en het activiteitenverslag. De OPR toetst deze plannen en verslagen aan het Ondersteuningsplan waaraan de OPR zijn instemming heeft gegeven.

5.3 Besteding van de middelen

Zoals aangegeven is een belangrijk deel van de ondersteuningsmiddelen niet vrij besteedbaar: deze zijn bestemd voor leerlingen in het VSO, in het praktijkonderwijs en voor LWOO-leerlingen. Het budget dat resteert wordt verdeeld over de reguliere VOscholen en het wordt ingezet om de activiteiten van het samenwerkingsverband te kunnen bekostigen.

Ondersteuning in de school

Scholen ontvangen middelen van het samenwerkingsverband om de ondersteuning van leerlingen gestalte te geven. Het gaat om een bijdrage in geld en om een bijdrage in de vorm van expertise. De hoogte van de bijdrage is vastgesteld aan de hand van het aantal LGF-leerlingen (leerlinggebonden financiering) dat in de drie jaren voor de start van Passend Onderwijs in de school zat. Op deze manier kan de ondersteuning dicht bij de leerling invulling krijgen: de ondersteuning komt naar de leerling toe.

Het is nadrukkelijk de bedoeling dat scholen de basisondersteuning met eigen middelen gestalten. De bijdrage van het samenwerkingsverband is bedoeld voor extra ondersteuning in de school.

De scholen kunnen zelf bepalen welke ondersteuning het best past bij hun leerlingenpopulatie. Het samenwerkingsverband verlangt van de scholen dat voor leerlingen die extra ondersteuning krijgen een OPP is opgesteld.

Scholen stellen voor de besteding van de ondersteuningsmiddelen jaarlijks een Jaarplan Schoolondersteuning op. Daarin geeft de school aan hoe ze de ondersteuning van leerlingen inricht en bekostigt. Na afloop van het schooljaar verantwoordt de school zich door middel van een Jaarverslag Schoolondersteuning. Naast een inhoudelijk verslag bevat dit document een evaluatie van de uitvoering van het jaarplan en een verantwoording van de besteding van de ontvangen middelen.

Budget voor activiteiten van het samenwerkingsverband

Na aftrek van de ondersteuningskosten resteert een budget waarmee het samenwerkingsverband zijn eigen activiteiten kan bekostigen. Dat betreft allereerst de wettelijk voorgeschreven taken van het samenwerkingsverband: het afgeven van toelaatbaarheidsverklaringen voor VSO en praktijkonderwijs en het bepalen of een leerling is aangewezen op leerwegondersteuning. Daarnaast geeft het bureau van het samenwerkingsverband met het budget vorm aan alle ondersteunende activiteiten. Deze worden jaarlijks vastgelegd in het activiteitenplan en -verslag.

5.4 Meerjarenraming

Naast de jaarbegroting formuleert het samenwerkingsverband een meerjarenraming, waarin de verwachte financiële positie van het samenwerkingsverband in beeld wordt gebracht, rekening houdend met:

- De ontwikkeling van de leerlingen aantallen;
- De gerealiseerde en verwachte resultaten van het geformuleerde beleid;
- De gevolgen van overheidsbeleid voor de bekostiging van het samenwerkingsverband;
- Geïdentificeerde risico's, zoals beschreven in de risicoanalyse.

Voor het opstellen van meerjarenramingen gebruikt het samenwerkingsverband het model dat door Infinite Financieel B.V. is ontwikkeld. In dit model worden de gevolgen van gemaakte en nog te maken keuzes helder weergegeven. Hiernaast maakt het samenwerkingsverband jaarlijks een risicoanalyse en een beredeneerde schatting van de mogelijke financiële gevolgen van de geïdentificeerde risico's.

De meerjarenraming wordt jaarlijks geactualiseerd aan de hand van de meest recente leerlinggegevens en de gemaakte beleidskeuzes.

› Colofon

Datum van uitgifte oktober 2017

Dit Ondersteuningsplan 2016-2020 is in opdracht en onder verantwoordelijkheid van SWV V(S)O 25.06 tot stand gekomen. Aan dit plan kunnen geen rechten worden ontleend.

Postadres

Postbus 821
6800 AV Arnhem

Bezoekadres

Vossenstraat 6
6811 JL Arnhem

Telefoon : 026 - 365 03 20
Website : www.swv2506.nl

Tekst en redactie

SWV V(S)O 25.06

Productie/vormgeving

UnIK in Communicatie, Apeldoorn

www.swv2506.nl

Passend **Onderwijs**
Samenwerkingsverband V(S)O 25.06

